

Zločini iz mržnje u Europskoj uniji

Članci 1., 10., 21. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima jamče, navedenim redosljedom, pravo na ljudsko dostojanstvo, na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovjesti, na nediskriminaciju, na djelotvoran pravni lijek te na pošteno suđenje.

Politički kontekst

Povelja Europske unije o temeljnim pravima zabranjuje diskriminaciju, obvezujući time države članice EU-a na borbu protiv zločina motiviranih rasizmom, ksenofobijom, vjerskom nesnošljivošću ili invaliditetom, seksualnom orijentacijom ili rodnim identitetom.

Potrebna je veća politička volja onih koji donose odluke u državama članicama EU-a kako bi se suprotstavilo raširenim predrasudama protiv nekih skupina i nadoknadilo štetu koju one uzrokuju žrtvama, drugim pripadnicima iste skupine i društvu u cjelini. Previše ljudi diljem EU-a mete su zlostavljanja samo zbog svojega – percipirana i/ili stvarna – podrijetla, vjere, životnih izbora ili fizičkog izgleda.

FRA je izdala dva izvješća o zločinima iz mržnje, koji zajedno pružaju usporednu analizu postojećega zakonskog okvira, pojedinačnih iskustava zločina motiviranih predrasudama te stanja o prikupljanju službenih podataka u 27 država članica EU-a.

„Učiniti zločine iz mržnje vidljivima u Europskoj uniji: priznati prava žrtava“ naglašava aspekte temeljnih prava zločina iz mržnje, pruža usporednu analizu mehanizama prikupljanja službenih podataka i razmatra kako se opseg prikupljanja službenih podataka može proširiti. „EU-MIDIS Sažeto izvješće 6: Manjine kao žrtve zločina“ donosi podatke o iskustvima zlostavljanja ispitanika u pet vrsta zločina, od provala do teškog zlostavljanja.

Ključna pitanja

Unatoč naporima država članica EU-a u borbi protiv diskriminacije i netolerancije, uključujući i zločine iz mržnje, pokazatelji upozoravaju da se stanje ne poboljšava. Posljednjih godina svjedoci smo neprekinuta i ponovljena

kršenja temeljnih prava ljudi koji žive u EU-u, od verbalnog zlostavljanja, fizičkih napada do ubojstava motiviranih predrasudama.

Istraživanje Europske unije o manjinama i diskriminaciji (EU-MIDIS) iz 2008. godine, tijekom kojega je anketirano 23 500 ispitanika pripadnika etničkih manjina ili doseljenika, otkrilo je da se više od jednog od četiri ispitanika iz tih skupina smatra žrtvom „rasistički motiviranoga“ zločina u izravnom kontaktu (napad ili prijetnja, tj. teško zlostavljanje) u posljednjih 12 mjeseci: Romi u Češkoj, Somalci u Finskoj, Somalci u Danskoj, Afrikanci na Malti, Romi u Grčkoj, Romi u Poljskoj i južnosaharski Afrikanci u Irskoj (pogledajte sliku).

Europski sud za ljudska prava propisao je u mnogim slučajevima da države moraju jasno navesti motive rasističkih zločina ili onih počinjenih zbog vjerskih uvjerenja žrtve. Zanemarivanje motiviranosti predrasudama nekog zločina kršenje je članka 14. Europske konvencije o ljudskim pravima (ECHR).

Europski sud za ljudska prava ističe da je motiviranost predrasudama zapravo u pozadini zločina iz mržnje jer počinitelji koji zlostavljaju osobe zbog onoga što one jesu, ili čime se smatraju, prenose vrlo ponižavajuću poruku: ponajprije da žrtva nije pojedinac s vlastitom osobnošću, sposobnostima i iskustvima, nego bezličan član jedne karakteristične skupine. Počinitelj tako implicira da se prava te skupine mogu – ili čak trebaju – ignorirati, što otvoreno krši osnovna načela EU-a o demokraciji i jednakosti.

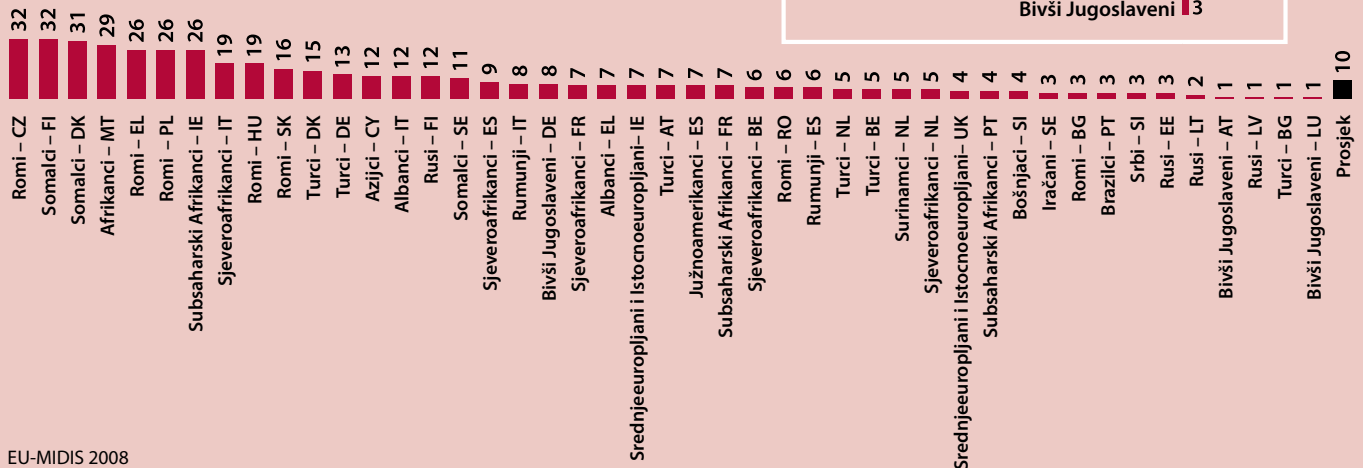
Rezultati istraživanja pokazuju da žrtve i svjedoci zločina iz mržnje nevoljko prijavljuju takve događaje, bilo agencijama za provedbu zakona, kaznenopravnom sustavu, nevladinim organizacijama ili skupinama za potporu žrtvama. Stoga mnogi zločini ostaju neprijavljeni, neprocesuirani i, u skladu s time, nevidljivi. U tim se slučajevima prava žrtava ne mogu potpuno poštovati ili zaštititi, što znači da se države članice EU-a ne pridržavaju svojih obveza prema žrtvama zločina.

Putovi naprijed

Kako bi se uhvatile u koštac sa zločinima iz mržnje i upozorile na kršenja temeljnih prava, EU i države članice moraju takve zločine učiniti vidljivima i smatrati počinitelje odgovornima.

Zločini u izravnom kontaktu, s uočljivim „rasističkim“ motivom koje su pretrpjeli pripadnici etničkih manjina ili doseljeničkih skupina u državama članicama EU-a (%)

Ukupne skupine :

EU-MIDIS 2008

Napomene: Pitanje DD4-DE5: Mislite li da se (taj incident/bilo koji od tih incidenata) u POSLJEDNJIH 12 MJESECI dogodio djelomično ili potpuno zbog Vašega doseljeničkog/manjinskog podrijetla.

Izvor: FRA (2012), EU-MIDIS Data in focus 6: Minorities as victims of crime, Sliku 5

Dvadeset sedam država članica EU-a znatno se razlikuje u podacima koje bilježe i objavljuju o motiviranosti predrasudama. Ovi nerazmjeri znače da mehanizmi prikupljanja službenih podataka o zločinima iz mržnje u EU-u često propuštaju prenijeti stvarno stanje na terenu. Publikacija FRA-e „Učiniti zločine iz mržnje vidljivima u Europskoj uniji: priznati prava žrtava“ pokazuje da samo osam država članica EU-a bilježi zločine motivirane (percipiranom) seksualnom orijentacijom žrtve, dok samo četiri prikupljaju ili objavljuju podatke o zločinima protiv Roma.

EU i države članice trebale bi usvojiti zakone koji države članice obvezuju na prikupljanje i objavljivanje statističkih podataka koji se odnose na zločine iz mržnje. To bi minimalno trebalo uključivati podatke o broju incidenata koje je prijavila javnost i koje je zabilježila vlast, kao i broj osuđenih počinitelja, osnove na kojima su ti prekršaji diskriminirajući te propisane kazne.

Agencije za provedbu zakona i kaznenopravni sustavi trebaju biti pripravnici za sve nagovještaje motiviranosti predrasudama. Zakonodavci bi trebali razmotriti strože kazne za zločine iz mržnje kako bi se naglasila ozbiljnost tih prekršaja. Sudovi koji izriču presude trebali bi javno upozoravati na motiviranosti predrasudama kako bi se podignula svijest o zločinima iz mržnje te dalo na znanje da činjenje tih prekršaja vodi do strožih kazni.

Kada nacionalno zakonodavstvo to dopušta, države članice EU-a trebale bi prikupljene podatke analizirati prema spolu, dobi i drugim varijablama kako bi se bolje razumjeli uzorci

zlostavljanja i kaznenih djela. Službeni mehanizmi prikupljanja podataka koji se odnose na zločine iz mržnje trebali bi se nadopunjavati istraživanjima o kriminalnom zlostavljanju kako bi se pojasnili aspekti kao što su priroda i opseg neprijavljenih zločina, iskustva žrtava zločina s nadležnim vlastima, razlozi za neprijavlivanje i svijest o pravima među žrtvama zločina iz mržnje.

Općenito govoreći, većina država članica EU-a trebala bi proširiti opseg prikupljanja službenih podataka o zločinima iz mržnje kako bi:

- zločini iz mržnje bili vidljivi u EU-u,
- žrtve zločina iz mržnje imale priliku potražiti zadovoljstina od počinitelja,
- osiguralo se da države članice EU-a djelotvorno odgovore na zločine iz mržnje kao na zlorabljenje temeljnih prava.

Daljnje informacije:

Za izvješće FRA-e o zločinima iz mržnje – „Učiniti zločine iz mržnje vidljivima u Europskoj uniji: priznati prava žrtava“ (*Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights*) te „EU-MIDIS Sažeto izvješće 6: Manjine kao žrtve zločina“ (*EU-MIDIS Data in Focus 6: Minorities as victims of crime*) – pogledajte: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources>

Pregled FRA-inih aktivnosti o rasizmu na radnom mjestu i s time povezanim nesnošljivostima dostupan je na: <http://fra.europa.eu/en/theme/racism-related-intolerances>